

การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

A guideline to develop teacher's competency in curriculum management and learning management in the schools of nong khai primary educational service area office 1

ชฎาพร สีหาวงค์¹, รัชชัย จิตรนันท์², สุดารัตน์ ถนนแก้ว³

Chadaporn Sihawong¹, Thatchai Jittranan², Sudarat Thanonkeo³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยการดำเนินงานมี 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา โดยยึดองค์ประกอบหลักจากสมรรถนะประจำสายงานครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 และได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 จำนวน 320 คน โดยใช้วิธีการสุ่มระดับชั้น (Stratified Random Sampling) และโดยการสุ่มเชิงช่วงชั้นอย่างมีสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษาจากสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระยะที่ 3 แนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทาง ศึกษาแนวทางเสริม

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education Mahasarakham University

² Lecturer Asst.Prof. Dr., Faculty of Education, Mahasarakham University

³ Lecturer Asst.Prof. Dr., Walairukhavej Botanical Research Institute, Mahasarakham University

สร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา และครูที่เกี่ยวข้อง ด้านแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา โรงเรียนที่เป็นต้นแบบด้านสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน ๆ ละ 3 คนรวมจำนวน 9 คน ได้แนวทางพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา และสร้างคู่มือการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา โดยการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีองค์ประกอบ 5 ด้าน และตัวชี้วัด 44 ตัวชี้วัด 2. สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหาร หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 1 พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้สำหรับสภาพ ที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียน รู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 1 พบว่า โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้าง และพัฒนาหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านความรู้ ความสามารถ ในการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 3. ผลการประเมิน แนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถาน ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 1 พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด มาก และมากที่สุดตามลำดับ

คำสำคัญ: แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครู

Abstract

The research is intended to 1) To study the elements indicators for the Guideline to Develop Teacher's Competency in Curriculum and Learning Management in the schools of Nong Khai Primary Educational Service Area Office 1, 2) To study the present condition, preferred conditions of the Guideline to Develop Teacher's Competency in Curriculum and Learning Management in the schools of Nong Khai Primary Educational Service Area Office 1 3) To study the Guideline to Develop Teacher's Competency in Curriculum and Learning Management in the schools of Nong Khai primary Educational Service Area Office 1. The operations consisted of three stages. Phase 1 to study the elements and indicators by taking from the Office of the Basic Education Commission 2010. Phase 2 to study the present condition, preferred conditions of the Guideline to Develop Teacher's Competency

in Curriculum and Learning Management in the schools of Nong Khai Primary Educational Service Area Office 1. Sample was included school administrators, and teachers in the area. The sample group are school administrators and teachers in the schools of Nong Khai Primary Educational Service Area Office 1 for 320 with stratified random sampling by the proportional stratified random sampling due to the size of the schools, small size for 16 administrators and 73 teachers, medium size for 10 administrators and 146 teachers, large size for 3 administrators and 72 teachers, with a total of 29 administrators and 291 teachers by using rating scale for the questionnaire 5 level. The research statistics were mean, percentage, and standard deviation. Phase 3 the guideline to Develop Teacher's Competency in Curriculum and Learning Management in the schools of Nong Khai Primary Educational Service Area Office 1. Next was to study the guidelines by interviewing school administrators and teachers involved in teacher's competency in curriculum management and learning management (Best Practice) from three schools with three people for each with a total of 9 people. Verification was confirmed by seven experts.

The research results were as followed: 1. There are five elements of the teacher competency in curriculum and learning management consist of: 1) to create and develop the curriculum 2) knowledge and ability to design learning 3) the learning management focuses on the learners 4) using and development Innovative technologies for learning and 5) measurement and evaluation of learning. 2. The present condition of a Guideline to Develop Teacher's Competency in Curriculum Management and Learning Management in the Schools found that the present condition for all five sides were at a high level. Considering each aspect with the highest level was included: the learning management focuses on the learners, measurement and evaluation of learning, to create and develop the curriculum, knowledge and ability to design learning, and the lowest level of compliance was on the using and development Innovative technologies for learning. Preferred conditions in a Guideline to Develop Teacher's Competency in Curriculum Management and Learning Management in the Schools found that the present condition for all five sides were at the highest level. When considering the descending order from the highest to lowest by their level of demand were ranked as follows: to create and develop the curriculum, measurement and evaluation of learning, knowledge and ability to design learning and the learning management focuses on the learners were the same level and the lowest level was using and development Innovative technologies for learning. 3. The result of the appropriability, possibility and usefulness assessment to act in keeping with the codes of possible enriching proficiency for Curriculum and Learning Management in the schools of Nong Khai Primary Educational Service Area Office 1 is found that the appropriability, possibility and usefulness in the highest level.

Keywords: A guideline to develop teacher's competency

บทนำ

การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมีมาตรฐานนั้น บุคคลที่มีบทบาท สำคัญ คือ “ครู” ตามที่มีการระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 7 ว่าด้วย ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 52 กำหนดไว้ว่า “ให้กระทรวงส่งเสริมให้มี ระบบกระบวนการผลิตการพัฒนาครู คณาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ที่เหมาะสมกับเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและ ประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู อาจารย์รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความ พร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากร ใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำอย่างต่อเนื่อง” ขณะที่องค์กรใด ๆ จะประสบผลสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น การวางแผน การจัดการองค์กร การจัดการเกี่ยวกับคน การอำนวยความสะดวก และการควบคุม จากปัจจัยดังกล่าว “คน” ถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะคนเป็นทรัพยากรทางการบริหารที่ทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นในองค์กรดำเนินการไปด้วยดี และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นการที่องค์กรหนึ่ง ๆ จะบรรลุถึงเป้าหมายได้สำเร็จนั้น จะต้องอาศัยบุคลากรที่มีสมรรถนะ (Competency) ที่เหมาะสมกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ขององค์กร กล่าวคือ บุคลากรจะต้องมีความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นแล้วยังต้องมีความร่วมมือร่วมใจและทำงานเป็นที่มออย่างมีประสิทธิภาพ (ชูชัย สมิติทิโร. 2552: 1)

ครูสภา ในฐานะที่เป็นองค์กรวิชาชีพครู ได้ทราบปัญหาดังกล่าวและเห็นความสำคัญของการกำกับ ดูแลครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพตามมาตรฐานและเหมาะสมกับการ เป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงจัดทำเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยยึดแนวคิดและความเชื่อที่ว่าเพื่อให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ได้ดำเนินการในการ

พัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา และความคาดหวังของสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐาน ความรู้ ซึ่งเป็นเกณฑ์ด้านความรู้ที่ครูต้องมี ประกอบด้วย 9 มาตรฐาน ได้แก่ ด้านภาษาและเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านจิตวิทยา สำหรับครู ด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา ด้านการบริหารจัดการห้องเรียน ด้านการวิจัยทางการศึกษา ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม และด้านความเป็นครู มาตรฐานการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นเกณฑ์สำหรับการปฏิบัติงานของครูที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จ ประกอบด้วย 12 มาตรฐาน ได้แก่ การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ การร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา และการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2556: 66)

ครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ในกระบวนการจัดการศึกษา ดังนั้นคุณภาพของครูจึงมีความสำคัญมากเพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ผู้เรียนก็จะมีคุณภาพตามไปด้วย ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข คุณภาพของครูผู้สอนจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. 2556: 1)

ปัจจุบันการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ยังไม่มีชัดเจนเท่าที่ควร ซึ่งมีเพียงคู่มือการประเมินสมรรถนะครูที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแบบในการประเมินครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และเพื่อประเมินการปฏิบัติงานประจำปีเท่านั้น ซึ่งยังขาดรายละเอียดของขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติที่ได้มาของตัวบ่งชี้แต่ละตัว ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษาที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครู ผลปรากฏว่า การพัฒนาครูยังขาดระบบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาครูจึงยังไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจน (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. 2556: 80) การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับขั้นตอนและวิธีการประเมิน

ผลการดำเนินงานด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า ปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข คือ ปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียน เนื่องจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ทุกสาระการเรียนรู้ มีระดับคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าผลการทดสอบระดับประเทศ และระดับสังกัด ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 มีความตระหนักถึงภารกิจสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด และเพื่อให้สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนควบคู่ไปกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 ยังหาแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอน ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูที่ชัดเจนเต็มรูปแบบ เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1ต่อไป (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1. 2557: 4-5)

จากความสำคัญและบริบทดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนจึงได้สนใจศึกษาการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูในการทำงาน โดยมุ่งศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ การสร้างและพัฒนาหลักสูตรด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ปีการศึกษา 2557 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 158 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,662 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จากการใช้ตารางการหากลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน โดยใช้วิธีการสุ่มระดับชั้น (Stratified Random Sampling) และโดยการสุ่มเชิงชั้นอย่างมีสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มโรงเรียน Best Practice จำนวน 3 โรงเรียน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน ดังนี้

1. โรงเรียนอนุบาลสังคม

1) นายสุริธรรม แก่นพรหม ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสังคม

2) นางอารีย์รัตน์ บุตรดี ครูโรงเรียนอนุบาลสังคม

3) นางสาวศิริรัตน์ สุวรรณวิชัย ครูโรงเรียนอนุบาลสังคม

2. โรงเรียนอนุบาลศรีเชียงใหม่

1) นายสายันต์ มูลทาทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลศรีเชียงใหม่

2) นายนิวัฒน์ กองแก้ว ครูโรงเรียนอนุบาลศรีเชียงใหม่

3) นางสาวทิพวรรณ รามฤทธิ์ ครูโรงเรียนอนุบาลศรีเชียงใหม่

3. โรงเรียนบ้านไร่

1) นายอารมณ ศรีแสง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านไร่

2) นางสาวโยภา ศรีงาม ครูโรงเรียนบ้านไร่

3) นางจันทวา วงศ์จักร ครูโรงเรียนบ้านไร่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 1 ที่ได้จากการอบรมสมรรถนะประจำสายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 มี 5 องค์ประกอบ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 44 ข้อ เครื่องมือมีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (Index of Item Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์รายข้อมีค่า ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของสภาพปัจจุบัน เท่ากับ .96 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ .97

แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตรความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา วิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดการแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้จากการอบรมสมรรถนะประจำสายงานของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 และตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการ

จัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต ผู้บริหาร 29 คน ครู 291 คน จำนวน 320 คน

ระยะที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 1 มีดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา

3.2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นต้นแบบในด้านบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียนๆ ละ 3 คน รวมจำนวน 9 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

3.3 การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดซึ่งเกณฑ์ความเหมาะสมของค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป สถิติที่ใช้ คำนวณความสอดคล้อง IOC

ระยะที่ 2 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์โดยใช้แกรมคอมพิวเตอร์

สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า PNI ของสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และแปลความหมายข้อมูลโดยใช้เกณฑ์มากที่สุด ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ เพื่อนำไปยกร่างแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแต่ละส่วนสรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 1 ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 5 ด้านคือ 1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ 44 องค์ประกอบย่อย ทั้งนี้พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยต่อความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ เป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน ระดับความคิดเห็นต่อความเหมาะสมโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58)

2. สภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.87) เมื่อพิจารณาทางด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

3 อันดับแรกคือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}$ = 3.91) รองลงมา คือ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 3.90) และด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}$ = 3.88) และด้านที่มีระดับการปฏิบัติที่ต่ำที่สุด คือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 3.80) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกคือ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.54) รองลงมา คือ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.53) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือด้าน ความรู้ความสามารถ ในการออกแบบการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.52) และด้าน การจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}$ = 4.52) และด้านที่มีระดับต่ำสุดคือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.51)

3. ศึกษาแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อจัดลำดับความสำคัญ (Modified Priority Needs Index: PNIModified) เพื่อนำไปใช้ในการร่างแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ดังนี้

ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์แนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง PNIModified และลำดับ

ความต้องการจำเป็น พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ด้านความรู้ ความสามารถ ในการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามลำดับ

3.2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูวิชาการหรือครูผู้สอน ที่เป็นโรงเรียนต้นแบบใน (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน ๆ ละ 3 คน รวมจำนวน 9 คน ผลปรากฏ ดังนี้

แนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน 25 แนวทาง ดังนี้

1. ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร มี 5 แนวทาง ดังนี้ 1) ประชุมคณะครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พร้อมแต่งตั้งคณะกรรมการทำงาน 2) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 3) วิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน บริบทชุมชนและท้องถิ่น 4) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้และหลักสูตรท้องถิ่น โดยมีการกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ ค่าอธิบายรายวิชา โครงสร้างเวลาเรียน วัตถุประสงค์การเรียนรู้และเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียน

รู้อย่างชัดเจน และ 5) ขอความเห็นชอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจากกรรมการสถานศึกษา

2. ด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ มี 5 แนวทาง ดังนี้ 1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ 2) ศึกษาวิธีการออกแบบการเรียนรู้ต่าง ๆ 3) วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล 4) ออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายตามความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน และ 5) วัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลาย และต่อเนื่อง

3. ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 5 แนวทาง ดังนี้ 1) กำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของผู้เรียน 2) วิเคราะห์นักเรียนรายบุคคล 3) ออกแบบการเรียนรู้อย่างหลากหลายตามความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ 4) ออกแบบกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เช่น การออกแบบการเรียนรู้แบบโครงงาน และ 5) ออกแบบการเรียนรู้โดยสอดแทรกคุณธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และพัฒนาสมรรถนะด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ มี 5 แนวทาง ดังนี้

1) ศึกษาวิธีการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ 2) เลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และสอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ 3) นำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาช่วยสอนเพื่อประหยัดเวลา และทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น 4) ดูแล รักษาสื่อ นวัตกรรมอยู่เสมอ และ 5) วัดและประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยี อย่างต่อเนื่อง

5. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มี 5 แนวทาง ดังนี้ 1) ศึกษาคู่มือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 2) มีวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ชัดเจน รูปแบบเดียวกันทั้งโรงเรียน

3) มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย และวัดผลตามสภาพจริง 4) มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และ 5) มีการหาคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้

3.3 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

จากแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้องและความเป็นประโยชน์ ดังนี้

ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ดังนี้ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$) มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$) และมีความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.69$)

อภิปรายผล

การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากกรอบสมรรถนะประจำสายงาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 องค์ประกอบหลัก 5 ด้าน คือ 1) ด้านการสร้างและ

พัฒนาหลักสูตร 2) ด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ 44 ตัวชี้วัด ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยต่อความเหมาะสมขององค์ประกอบการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านนี้มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นเด็กดี เก่ง มีสุข ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 2-15) ได้กำหนดกรอบสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอน สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ภาพรวมระดับการปฏิบัติในสถานศึกษามีสภาพการปฏิบัติงานด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้คือ ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตรตามลำดับ และด้านที่ต่ำที่สุดคือ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

ส่วนหนึ่งมาจากการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ทั่วถึง ขาดความต่อเนื่อง อีกทั้งจากการศึกษาจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ในการปฏิบัติโดยทั่วไปได้ผลยังไม่เป็นที่น่าพอใจ สอดคล้องกับทัศนะของ จารุเมธีชน (2556: 174-175) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เป็นสมรรถนะที่กล่าวถึงความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ออกแบบการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด และยังสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556: 125-128) ที่กล่าวถึงสมรรถนะตามมาตรฐานความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ว่าครูจะต้องสามารถวิเคราะห์หลักสูตรสามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่างหลากหลายสามารถประเมินหลักสูตรได้ทั้งก่อนและหลังการใช้หลักสูตรมาจัดทำหลักสูตร สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้ รายภาคและตลอดภาค สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สามารถเลือกใช้และพัฒนาสื่อสร้างสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการประเมินผล

สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ภาพรวมระดับการปฏิบัติในสถานศึกษามีสภาพการปฏิบัติงานด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหา

น้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร รองลงมา คือ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกัน คือด้าน ความรู้ความสามารถ ในการออกแบบการเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านที่มีระดับต่ำสุดคือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนยังขาดการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการสอนไม่ต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์ (2559: 108-109) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านที่ต่ำที่สุด คือ ด้านสื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ และด้านที่ต่ำที่สุดจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน คือ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้ครูผู้สอนมองว่าหลักสูตรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้ครูต้องปฏิบัติตามสภาพที่เปลี่ยนไป จึงเกิดผลกับการเตรียมความพร้อมการเรียนการสอนของครู

3. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้โดยรวมระดับมาก และความเป็นประโยชน์โดยรวมระดับมากที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์ (2559: 110) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา พบว่ามีความสอดคล้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้น พบว่าผู้วิจัยมีการนำเอาข้อมูลจากระยะที่ 1 ผนวกกับข้อ

เสนอแนะมาเป็นข้อมูลในการสร้างแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 อีกทั้งองค์ประกอบการดำเนินงาน วิธีดำเนินการ และผลการประเมิน ทำให้สามารถตัดสินใจในการประเมินแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้นมีความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ระดับมาก และระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความเหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์ ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยสรุปว่าผลของแนวทางแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา มีความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะครูด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตรมีความต้องการปฏิบัติมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักและส่งเสริมการนำแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา โดยการให้บุคคลากรเข้าอบรม เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรอย่างแท้จริงต่อไป

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา มีนโยบายให้ครูนำแนวทางทุกด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษา ค้นคว้า ทำวิจัยในการพัฒนา

แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหาร ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและผู้เรียนนำไปใช้ได้จริง
หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ เพื่อจัดการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- คณาจารย์กลุ่มหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, (2553).
- จิตติกา ชัยภักดี. (2559). *แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ กศม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชูชัย สมทิทธิไกร. (2552). *การสรรหาคัดเลือกและการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร*. กรุงเทพฯ:
วี.พรินท์.
- ธีรพจน์ ภูริโสภณ. (2549). *สมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่ไม่ใช่ข้าราชการ
ในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. การค้นคว้าแบบอิสระ รม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). *มารู้จัก Competency กันเถอะ*. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ทัศนรงค์ จารุเมธีชน. (2556). *การพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะครูระดับประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ปร.ค มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- นิคม ชมพุลวง. (2545). *วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตรสถาน
ศึกษา*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2553). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กอพลินธุ์: ประสาน
การพิมพ์.
- มะหีดี มะดีอราแคว. (2551). *สมรรถนะครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามจังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- มะลิวัน สมศรี. (2558). *การพัฒนาคู่มือสมรรถนะทางวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ กศม. มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิทยา จันทร์ศิริ. (2551). *การพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยของรัฐ*.
วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์. (2559). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1. (2557). *แผนปฏิบัติการประจำปี 2557*.
หนองคาย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *ตัวบ่งชี้การเรียนรู้การสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ..
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). *คู่มือสมรรถนะข้าราชการพลเรือนไทย*. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิง.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *บทวิเคราะห์สถานภาพการพัฒนาครูทั้งระบบและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Benitez, Debra T. (2006). "Transition Service and Delivery: A Multi-stage Study of Special Education Teacher's Perceptions of their Transition Competencies," *Dissertation Abstracts International*. 66(08): 2889-A ; February.
- Boyatzis, R.E. (1982). *The Competent Manager: A Model for Effective Performance*. New York: Wiley.
- Coley, Richard J. and others. (1996). *Computers and Classroom: The Status of Technology in U.S. Schools*. New Jersey: Policy Information Center.
- McClelland, David C. (1973). "Testing for Competence Rather Than for Intelligence," *The American Psychologist*. 28(1): 251-255 ; January.
- Sorensen, Tyson J. (2005). "In-service Need and Perceived Competencies of Utah Secondary Agricultural Education Instructors," *Masters Abstracts International*. 43(06) ; 1894 ; December.
- Spencer, L.M. and S.M. Spencer. (1993). *Competence at Work: Models for Superior Performance*. New York: John Wiley & Sons.